

Szerkesztőség és kiadó hivatal

Hely SIMONFFY-ház a város-
házával szemben.

HIRDETME NYEK,

ajánlati pénzek és a kiadás körüli panaszok,
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők

háromhetente levelek csak ismert kezektől
fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÜ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhöz hordva vagy vidékre postán
küldve:

Egész évre	10 ft — k
Félévre	5 ft —
Negyedévre	2 ft 50
Egy hónapra	1 ft —

Hirdetési díj:

Öt-hasábsorbetűsor egy sorozat beiktatásáért 5 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr
Nyilvánt. 4 hasábsor betűsorért 20 kr.

X. évfolyam. 1883.

Debreczen. Szerda, szept. 5.

192. szám.

A Tisza ügy.

(T.) Fekvő beteg voltam egy hétig. Nem olvastam lapot, nem is olvastattam, nem arra való volt az állapotom. Most keltem föl, most veszem kezembe őket; nos, és hát látom hogy még mindig a horvát kérdés van napirenden, sőt most van még csak igazán. Csak hogy nem a horvát kérdés, hanem a Tisza kérdés. Ez a kérdés volt napirenden egy héttel ez előtt, és ez a kérdés van napirenden ugyancsak most. És amíg Magyarországban egészségesebb pártalakulások nem lesznek, azaz míg a pártok a kormány bukztatásán kívül más célt nem fognak ismerni, a mi politikai láthatárunkon az ellenzék előtt nem lesz más kérdés soha: csak kormány kérdés.

Nos hát szóljunk hozzá a „Tisza kérdés”-hez mi is. Olvassuk ugyan hogy a Tisza iránti bizalom Bécsben megrendült. Nem először olvassuk ugyan, mert ahányszor valami zavar vagy kravall fordult elő, mindig az volt olvasható az ellenzéki lapokban hogy: e zavar vagy kravall következtében a Tisza iránti bizalom Bécsben megrendült; már amennyiben ez a zavar avagy kravall Tisza alatt fordult elő. No persze az ellenzéki sajtó mindannyiszor igyekezett is rajta egész lelki ismerettel (!) hogy a zavar és kravall minél nagyobb legyen. Hanem azért a Tisza iránti bizalom ha mindannyiszor megrendült is Bécsben, úgy látszik hogy még is mindannyiszor vissza tért, mert legalább elég hosszú idő óta emlékezünk arra, — hogy tart.

Na de hát most! most a kravallok komolyabb természetűek, nagyobb mérvűek is. A horvát zavargások, a zsidóellenes lázadások egy magukban véve is elegendők, hát még ily testvéries összeütközésben, mintha csak a „Pesti Napló” imádkozására teremtette volna ezt a pokoli szövetséget Tisza ellen az ég haragja. És Tisza, a mint az ellenzéki sajtó mondja, — mind erre el lehet készülvén, mind ezt tudnia kellett. A horvátok nem egyszer jelezték már ellenszenvüket Ma-

gyarország iránt, és az mindig nyílt forrongásban vala. Tudni lehetett, hogy az első alkalommal ki fog törni. És Tisza Kálmán a pártja által előrelátónak, bölcsnek jelzett nagy államférfi mind ezt tudta, látta, s a helyett, hogy elejét venni igyekezett volna, engedte folyni a dolgokat mindkét részről, a maga útján. Hát hogy az ilyen nagy államférfi nagysága iránti bizalom, abban a Bécsben, mely a nagy államférfi alatt ezeket a dolgokat végbenemni látja, — megindoghatott, — az nagyon természetes.

Ime az ellenzéki sajtó logikája; és ha a dolgot szemügyre vesszük, el kell ismernünk, hogy az ellenzéki sajtó mond valamit. Mond valamit, mert tökéletesen igaz az, hogy Horvátországban a magyarellenes izgatás a sajtóban már évek óta foly. Ez kezdett átmenni a közönségbe a mit Tisza tudott, látott, s kezét még sem emelte föl a horvát sajtó ellen. Az antisemita izgatás Magyarországon a tiszta-eszlári eset óta oly hártalan lázítással foly, a milyennel a jakobinusok idejében csak a francia sajtó beszélt; a lázító hang a közönségben termékeny talajra kezdett találni, a mit Tisza Kálmán tudott látott, és kezét még sem emelte fel a magyar sajtó ellen.

Hallatszott pedig már egyszer, de többször is: hogy Tisza Kálmán Bécsben figyelmeztették a magyar sajtó féltelenségére, sőt meg is adták neki a tanácsot: hogy a sajtó tulesapongásait félre kell tenni törvényekre, talán szükség lenne. Hanem hát Tisza Kálmán, az őt megfeszítő sajtóért emelt szót, védelmezte és oda nyilatkozott, hogy ő abban látja letéve a népek szabadságát. Ezt a frázist adták legalább a Tisza szájába akkor a bécsi lapok. De annyi a dologból mindenesetre igaz, hogy Tisza Kálmán akkor a magyarországi sajtószabadság mellett nyilatkozott, úgy a mint az van. És úgy is maradt. A sajtóféltelenség maradt, az izgatás maradt, a horvát zavargások, az antisemita lázadások kitörték és most Tisza Kálmán, évek után, szomorú eredmények után, ismét szemben áll Bécsben azokkal, kik

neki a magyar sajtó féltelensége ellen határokat javasoltak.

Hát hogy mit szól most Tisza azoknak? Hogy mit tud felelni arra a kérdésre: „Látja uram, megmondtuk mi ezt Önnek évek előtt. És ha Ön most is előbbi véleményéhez ragaszkodik, szerencsétlenségbe fogja dönteni hazáját.” — Mondom, hogy Tisza mit felelhet most az a fajta kérdésekre, azt ő tudja. „De ha igaz volna annak a bizalomnak megtörése, annak ellenzéki részről a sajtó éppenséggel nem örülhetne olyan nagyon, mint a mily öröme gyuladt vala, mert ha Tisza Kálmán mint személy, a bizalmat ezért elvesztette, az ellenzéki sajtó el lehet rá készülve, hogy a ki a bizalmat ezen a réven meg fogja nyerni: az a bizalom mindenesetre a sajtó féltelenségének rovására adatik meg.

Egyébiránt Tisza Kálmánról is feltehetjük már, hogy a féltelen sajtó iránt táplált rokonszenvéből ő is kész lesz engedni. Régen írjuk mi már ezt, és régen hangoztatjuk: hogy a szabadság és féltelenség különböző valami, sőt hogy egyik a másiknak leghalálósabb ellensége; mert szabadságot rend nélkül, féltelenséget pedig rend mellett nem lehet képzelni. Éppen ezért, a szabadsajtó a szabadságnak de a féltelen sajtó a féltelenségnek fegyvere, és ilyen fegyvert, rendezett szabad állam nem tűrhet meg maga ellen.

A szabadságot pedig a törvények biztosítják. Az 1848-iki sajtótörvényekről azt kell tapasztalunk, hogy a sajtószabadság feltételeinek nem felelnek meg s így hiányosak, tehát e hiányok pótlása a sajtószabadság iránti pietás határozott követelménye és hazafiúi kötelesség.

A kihágások korlátozását, — szabadság ellenes merényletek nevezni, — úgy-e bár hogy ez nélküli dolog lenne. És éppen ilyen észnélküli dolog azt állítani: hogy a sajtó kihágásainak korlátozása, sajtószabadság elleni merénylet. Meg vagyunk azért győződve, hogy az ellenzéki sajtó a legelső alkalommal ezt

fogná állítani, s lehetséges, hogy állítja, mert akar Tisza alatt, akar más alatt: de ez az idő be fog következni.

Es adja az ég, hogy mihamarabb bekövetkezzék; mert amennyi bajt a sajtó féltelensége már csak eddig is okozott: mind az államnak, mind a kormánynak, mind a társadalomnak, mind egyeseknek, elegendő volt arra nézve, hogy tőle ezentul mind az állam, mind a kormány mind a társadalom, mind az egyes ember megvéddék.

— **Megyekegyelmezések.** A bécsi hivatalos lap a felseje kéziratát közli, mely-lyel az igazságügyminisztert megbizta, hogy a trónörökös családjában bekövetkezett öröndetes esemény alkalmából, az 1879. febr. 25-én kelt legfelsőbb kéziratban foglalt alapelvek és feltételek figyelembe vétele mellett, a megyekegyelmezési indítványokat az erre érdemes fegyverekre vonatkozólag a lehető legrövidebb idő alatt terjessze föl. — Ö felseje magánvagyonából a leobeni, prribami és montani bányászati akadémiák és a selmezbányai erdészeti akadémia részére „Ferencz József-féle arany ösztöndíj” cím alatt két két, 300 arany forintot ösztöndíjat alapított.

— **A horvát kérdésben teendő intézkedések** felől, melyek lényegét már volt alkalmunk jelezni, a „Budapester Correspondenz” a következő fontos részleteket közli:

Bécs, szept. 3. Ma délutáni 1-től fél 3 óráig a királyi felseje elnöke alatt közös miniszteri értekezlet — nem formális minisztertanács — volt, melyen megvitattak azon módozatok, melyek mellett a magyar kormány által a horvát ügyre vonatkozólag tett s minden irányadó tényező részéről egész terjedelmükben és egyhangúlag helyeselt javaslatok foganatosítandók volnának. A konferenciában résztvettek gr. Kálnoky, gr. Bylant-Bheidt és Kállay közös, valamint Tisza Kálmán, br. Orszay és Bedekovics magyar miniszterek. — A „Budapesti Közlöny” esütörtöki számában publicáltatni fognak azon legfelsőbb kéziratok, melyeknél fogva gróf Pejacevics László a horvát báni méltóságtól véglegesen felmentetik és br. Ramberg lovassági tábornok a legteljesebb felhatalmazásokkal Horvátországba királyi biztossá nevezetik ki. — Ramberg, ki úgy mint tegnap, ma is kihallgatáson fogadtatott a felseje által, és ezt követőleg ma hosszabb ideig conferált Tisza Kálmán miniszterelnök-

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája.

EMLÉKBESZÉD

gróf Degenfeld Schomberg Imre tiszántúli ref. egyházkerületi főgondnok felett.

— Irta és elmondotta Kiss Áron ref. lelkész. —

Mélyen tisztelt gyülekezet!

A szeretet örök, miként forrása a nagy Isten.

Szeretünk mellőlünk elhullott tárgyait, emlékünke vési a kebelünkben dobogó szeretet szív és igyekszik az emlék megörökítésén egy beszéddel mint művészetével. Szent kegyelettel hívja annak hallgatására annak szemlélésére mindazokat, a kik vele együtt éreznek.

Tőlünk is, a mi szeretetünknek, e tiszántúli ref. egyházkerület szeretetének tisztelőinek egyik legfőbb tárgya vett végbu-
csut a néhai gróf Degenfeld Imre egyházkerületi főgondnok személyében s azért akarja most harmadikban is megújítani az ő emlékeztét közönségünk előtt ez egyházkerület halás elöljárósága, mert ötlet igen — és örökre szeretete.

Nem, nem múltál el nekünk nagy férfin, lelkünkben él szellemed, szívünk dobogásában luktet szereteted; multadból jövőnk-
re, nemes példából követésedre vonjuk a buzditó tanúságot. Engem szólított fel egyházi főnököm s kártársaim bizodalma, engem kötelezett a szent kegyelet, hogy mint leg-
regőbb tisztviselő az ő vezérkarából, ki a di-
csosult szinte 23 évre terjedett kormányzata alatt csak egyetlen gyűlésen nem lehettem távollétem miatt szerencsés, tanuja lenni az

ő elnöki bölcs vezetésének, én adjak szavakat az ő halhatatlan emlékének, szavakat azon édes-fájó érzelmeknek, mely a gróf Degenfeld égbeszállta után mindnyájunk szívében keletkezett, ott él és mindenha élni is fog. Edes, mert ő a miénk volt, fájó, mert itten őt többé nem láthatjuk.

De miért? — Hisz nincs halál, ennyiszert a szellemek utáiban; Alkotásit, miként szerettük, mind itt hagyá mind jelen vagyok.

Nem is vagyok én siri szónok, hogy mulandóságról szöljök, azt beszélem csak mit köztünk tett s merre volt irányu utjának.

Szálljunk át hát tisztelt hallgatók e délibabos rónákra, s menjünk oda hol a Szamos szép völgye kitarul, fejeződik a nagy földi síkságnak.

Ott a Szamos völgy végtorkolatánál, Szinér-váralja gerédekkel borított halmával szemközt ott a balparton áll Erdőszáda s felette egy lomb koszorús domb ormán emelkedik e Degenfeld grófnak két egymással szemközt épített kastélya. Ott élt egykor gróf Degenfeld Schomberg Miksa, bájos és női érzékenyben gazdag nevelés Száki Teleki Anna grófnővel. — Ott azon helyen a regényes fekvésű domb mezőkkel környezett vidéken terült el a gr. Degenfeld Imre szülőföldének is szép határa, ott süttött fel reá legelsőbbben az éltető nap, az 1810-dik év tavaszán. Csak hogy életének másik napja, a gondozó anya hamar lenyugodott! Alig hat év multán félárva válna a kisdud Imre s úgy nőtt fel, mint annyi sok nemes tagjai nemünknek atya nélkül. Oh de a Telekiektől mindég sok télt ki. Gróf Teleki Anna elbirta az apa gondját és az anya terhét együtt.

Három szerelmi zálog, három kis gróf állott a korán elhunyt apa helyén ez özvegy kastélyban. Ottó, Imre és Pál; és e hős, e ritka lelki erejű anya maga kezdette, maga vezette kisdud gyermekei első neveltetését; saját szemei előtt indítva azokat az élet szövénys utakat. Majd Ottót és Pált a polgári nevelő intézetbe adta, Imre fiát pedig annak gyönyörű deli külseje, erős izmos alkata által is indíttatva már 10 éves korában a német új helyi ménekari akadémiába vitte. Ott serdült ifjává a jeles gyermek, s csakhamar római birodalombeli udvari tanácsos méltóvá lett nevéhez, ügyesen forgatva a harcmezey fegyvereket és kitűnő előmenetellel töltvén el a szabályszerű tanéveket s már 18 éves korában Károly főherceg nevezetével 3-dik számú dzsidás ezredhez nevezetett ki hadnagyul és csakhamar főhadnaggyá is léptetett elő. Ekkor ismerkedett meg Bökönyi Bek Paulinával, B. Bek Pál királyi tanácsos és kamarás unak s Bárczay Bárczy Annának magas méltóságú leányával. Forró szeretettel viszonzotta az s szellemes ifjú érzelmait és csakhamar a 24 éves főhadnaggy nevévé lön. Egy év haladt még el felettük a hadi pályán; de az akkori idők a katonai tevékenységre tért alig nyújtottak s mondjukki, hogy a hirtelen közt uralgott köz szellem nem igen hangzott össze az ifjú gróf keblében lángoló hazafias érzülettel; valamint maga az egész rideg hadi pálya is, az általa ősi örökségül nyert szelid vallásos kedélylyel. Mindezekért 1835-ben végbucst is vett a hadi élettel.

Szabolcs megye nyires térségein, hol még ma is homok-buczkákat rak és hord újra el Aeolus hatalma, igen sok szép oázis szemlélhető egy-egy síró homok halmokkal kö-

rül vett termékeny zöld sziget, minden gabana, gyümölcs és fatermelésre alkalmas vidék. Egyikén ez oázisnak Nyir-Boksan települt meg a viruló gróf pár; ott születtek és nevedtek gróf magzataik: gr. Degenfeld Gusztáv az 1865—1872. években országgyűlési képviselő a 848-as pártiak sorában, az 1860 és köv. éveiben segédgondnok a alsó szabolcsi egyházmegyének, Anna Odessalchi Gyula herceg neje, Helén a Tisza Kálmán magyar miniszter enök hitvese Berta, Báro Podmaniczky Géza és Emma gr. Károlyi Tibor neje. Mit tett a boldog szüle pár ez öt lelki testi nemes tulajdonokkal megáldott, gyermek kiképezésére, arról hozzánk ezek magok mindannyian, magas állásukból ragyogtatják szüledicsőítő bizonyosságaikat.

Es ha ember jelleme felett, családi élete szentségéből szabad jó következtetést vonni úgy a nyirbaktai kis éden, a legjobb családapa, az el nem esett ember mosoktalan jellemének bizonyossága, maradandó emlékhelye.

Oh, hogy az Édenből ki kell menni, hogy a földön nincsen állandó boldogság! 1856 január 1-ső napján dulta fel a baktai éden boldogságát egy gyorsan öldöklő juttatás, mely Bek Paulina Degenfeld Imre grófné angyaljő életét kioltotta. A nemes gróf ez iszonyu csapást holtáig erős lélekkel viselte, de az az által vágott seb, érező kebelén be nem hegett soha.

Mint az első paradicsomból kiűzött ember megkezdte a verejtéksajtoló munkát, hogy a haláttal tövistörő földön maga köfűl tűrhetőbb életet alkosson: úgy kezdte meg ő is és folytatta lankadatlan szorgalommal — nagyrészen elkielentült élete terhes anyagi munkáit, számítva, törődve, dolgozva

EN.

Főpályán Csank József ur házában.

u férfi ruhákat,
u női ruhák

l és fejjéb.
50 krtól
50
50
50
50
l és fejebb.

IVE.

Videki megrendelések pontosan teljesítenek.

kel és Bedekovich miniszterrel, szerdán este Zágrábba utazik, hogy ott az uralkodó nevében az összes adminisztráció vezetését, a mennyiben az a horvát országos kormány alá tartozik, azonnal átvégye. — Kizárólag a horvátoktól fog függni, hogy meddig tartson a kivételes állapot, annyi azonban bizonyos, hogy a királyi biztos Horvátországban helyreállítja a rendet és nyugalmat, a mihez elég erővel rendelkezik, és hogy a nyugalom a magyar és horvát feliratokkal ellátott címerek elhelyezése után is, — a mi az ismeretes minisztertanácsi határozat alapján katonai tisztelgés mellett fog végbemenni — fentartassék. A mig Zágrábban a királyi biztos adminisztrál, önként érthető, hogy a horvát tartománygyűlés összehívásáról szó sem lehet. — A fegyelmi hatalmat minden alárendelt közege felett a királyi biztos gyakorolja.

Chambord gróf temetése.

Görz, szept. 3.

Chambord gróf temetése az előirt szer- tartás mellett, minden zavar nélkül folyt le. Közvetlen a gyászkeosi után haladtak a fel- sége képviselője, Thurn-Taxis herceg, a csa- ládtagok és az idegen küldöttségek.

A gyászmise hét negyed órát tartott. A főkapunál a menet megérkezésekor Cham- bord néhány híve várakozott. Az egyik egy lilom-zászlót tartott, egy másik kezében egy kis zászlócska volt, a mely alatt 1871-ben Pathay mellett küzdöttek a royalista önkén- tesek. Chambord gróf egy ízben Charette tábornok előtt azt az óhaját fejezte ki, hogy a kis zászlóval kísérjék utolsó útján. A ko- porsót nyolcz erdész és vadász vitte a szé- kesegyházba.

A requieme zenéjét Cartocci karmester szerette s dirigálta; görzi zenészek adták azt elő, a párisi Trinité templom karmestere Grisi közreműködésével. A vendégek száma 1500—2000-re rugatott, a jelen voltak frakk- ban jelentek meg. A francia katonatisztek közül, a kik polgári ruhában utaztak ide, mintegy 20-an lehettek jelen. Az utolsó pil- lanatban is hoztak koszorúkat a ravatalra, melyen egy francia korona volt elhelyezve. A misét dr. Zorn érsek mondotta, fényes se- gédlettel. A Libera-val végződött az egyházi szertartás. A vendégek lassan eltávoztak. Először don Carlos-szal és don Alfonz-oval. Ezután a nagy közönséget is bebocsátották a templomba.

Egész napon át tömve volt a jajtatosko- dással a székesegyház. Délután 5 órakor in- dult meg a gyászmenet; a merre csak elha- ladt, sűrű emberesortok várták. Midőn a Piazza grande-ra ért, a tüzéség tisztelgett. A holttestet este 7 órakor helyezték örök nyugalomra a Castagnavizza kápolná- ban. Háromnegyed óra kellett, míg a menet ide ért. A koporsót leemelték s a kápolna előtti térre helyezték el; a közönség félkör- képezett. Zorn érsek még egyszer beszelt a holttestet, melyet aztán a sirboltba vittek. Ide már csak a család legmeghittebb embe- rei léphettek. Esti 7 órakor vége volt a gyász- szertartásnak.

Egyházkerületi közgyűlés Debreczenben.

Debreczen szept. 5.

2-ik nap.

Ülés kezdete d. e. 9 óra után.

E gyűlés legelső mozzanatát képezte Karsa elválasztott jogtanár felesketése mely után a megválasztott jeles tanár rövid de

és gondozva minden birtokát; hogy a kike- isten, családi napjának eltűnése után apró csillagokul körében hagyott, kedves gyerme- keinek, ne csak nagy nevet és szellemi kin- cseket, de azokhoz méltó anyagi örökséget is hagyasson. — Nagy idők következtek, az ősi vagyon egy részét a felszabadult job- bágynak adta át a nemes Magyarország; mostoha évek jártak, alig lett megfizetve a a gazdaszatra fordított költség és fáradság; szomorú politikai viszonyok keletkeztek, soha nem hallott mérvben megnövekedtek az or- szágos terhek a sokszori adók; de ha volt valaki a ki mindezek felett győzedelmesked- dett, aki mindezek ellenében bölcsen rende- zett birtokait nem csak megtartani, de bá- mulatosan gyarapítását is tudta, — az a ma- gyar gazdak méltó példányképe, gr. Dégen- feld Imre ez az egész s e m b e r volt a ki miként alanyilag mindnyájan egyaránt test- ből és lélekből állunk: úgy tüntette ki mind az anyagi mind a szellemi téren egyaránt elméje és szíve jeles tulajdonit. A melyekért már 1848-ban a szabadságharc gazdasági egyet elnökévé, később a Földhitelintézet igazgató választmányának tagjává választ- tott.

Ne vegyük töllem rosszul tisztelt hall- gatók, hogy főgondnokról kelletvén beszél- nem, mégis mindegyik csak a gyermekről, ifjúról, családapáról szólottam: mert a mon- dottakban állott az alap, a melyen a gróf egyházi pályája sarkallott szellemi nagysága megalakult.

Írták, hogy gróf Dégenfeld Imrét az anyai ágon már a családi hagyományok a ref. egyház legbuzgóbb tagjai védői közé avatták, mert egyik dédanyai öse Schomburg vagy Schomburg gróf is a XIV-dik Lajos

lelkes beszédben köszönte meg az egyházke- rületnek benne vetett bizalmát ilyen formán: „Nagytisztelű egyházkerületi köz- gyűlés!”

Sokkal szegényebb vagyok szavakban semhogymint az egyházkerület iránti há- lámat szóval méltón kifejezhettém, de nem is szóval akarom én az egyházkerületet ki- fizetni hanem tettel. Egy rövid ígérettel, de a melynek teljesítése hosszú leendő. Férías lélekkel ígérem azért most, hogy minden erőmet a debreczeni főiskola érdekei szolgál- latának fogom szentelni. Lelkes szavait éljen riadások követték.

Eztán püspök ur kifejezi, miszerint a conventre vonatkozó ügyek elintézését vélné olyannak, melyen az egyházkerületi közgyű- lésnek minél előbb át kell mennie.

Mint ilyen először képezte tanácskozá- s tárgyát a magyar prot. egyházi közalap (domestica) javára megállapított adakozások életbeléptetésének módzata

Hosszas s eredménytelen tanácskozás után elnök felteszi a kérdést: Vajjon a du- nántuli egyházkerületnek azon javaslatát fo- gadja e el az egyházkerület, hogy ezen ada- kozások eszközölése kiizetése s beszédése a jövő 1884-ik évre halasztassék vagy a con- ventnek azon véleménye, hogy az már az 1883- ik évben megkezdessék? Szavazásra, kerülve a sor 23 szavazat ellenében 28 szavazattal a dunántuli superintendentia indítványát el- lenében a convent határozata fogadtatik el.

Következett ugyancsak a dunántuli egy- házkerület azon indítványának tárgyalása, melyszerint az 1-ső osztálynak adója ne 20 hanem kevesebb nevezetesen 10 kiban álla- pítassék meg.

Az indítvány nem fogadtatik el.

Ezt követte a kezelési módzatok fe- lletti tanácskozás.

Talán a mai gyűlés legfontosabb ténye volt a minősítési javaslatnak, — melyet egy e célra kiküldött bizottság folyó hó 3-án Kiss Áron esperes elnöke alatt tartott bi- zottsági ülésében készített — felolvasása, Elek Lajos egyházkerületi aljegyző által.

A javaslat a lelkesek minősítésével s ezzel kapcsolatban a segédlelkesek képe- sítésével foglalkozik s gyökeres reformokat sürget úgy a theologiai képzést és osztá- lyozást, mint a lelkes képességi vizsgákat illetőleg.

Előbbi tekintetben fontos s az eddigi szokástól eltérő indítványa az hogy a theo- logiai ifjak csak a második fél év végén ve- tesenek vizsgálatok alá az első félévben pe- dig csak a tanórák miként látogatása iras- sák be a lezárókönyvbe s az: colloquált é vagy nem.

Sokkal nagyobb változtatások tettek a lelkes képességi vizsgálatokra vonatko- zólag.

Ezekre vonatkozólag javasoltatik, hogy az eddig szokásos két vizsga helyett három legyen, melyek közül az első alap vizsga vagy lelkes képességi 1-ső vizsga ezimén mindjárt a theologia 2-ik évének bevége- zése után kell letenni, a második vizsga mindjárt a theologia bevégeze után teendő — úgy hogy ennek letétele nélkül senki sem tekin- hető végzett theologusnak. A harmadik lel- kesképességi vizsgát a theologiai tudomá- nyok bevégeze s a 2-ik lelkesképességi vizsga letétele után egy évvel kell letenni, mely után az illető azonnal választható lesz. Az utóbbi vizsga letehetésére jogosíttatnak a gyakorlati segédlelkeskedéssel foglalkozó ifjakon kívül a külföldi akadémiákon időző s a debreczeni főiskolában esküdt felügyelői minőségben közintézményekre alkalmazott ifjak. Mindhárom lelkesképességi vizsga írás- beliből és szóbeliből álljon. Az előbbi vizsga

alatt folyt Protestans üldözések korában francia marchal, önként letette vezéri botját és számkivetésbe ment, mintsem hitét megta- gadt volna, azután pedig orániai Vilmos angol királynak lett fővezérévé s Irlandban a Boyne vize mellett vívott döntő csatában 1560-ban mentette meg Vilmos királyságával együtt az angol protestantizmust Jakab és XIV. Lajostól, e csatában lehelté ki hő- s lelkét is 80 éves korában vallása védelmében. En pedig azt mondom, hogy nem csak anyai de az apai ösök példája is oda avatta őt a reformált egyház oszlop fériái s védői köz- zé. A Dégenfeld család a reformatio óta leg- jelesebb reformatus vallású tagokat számít; Isten hozta azt hozzánk szegény reformált egyházunk gyarapítására, boldogítására.

Az ifjú gróf a ki a bakta-lórántházi egyszerű kálvinista templomba igen gyakran ellátogató családjával méltán elmondhatta az irással, hogy „én és az én házam tiszteljük az Urat,” csak hamar magára vonta a sza- bolesi népes egyházmegye figyelmét, és az az első előfordult alkalommal 1843-ban ta- nácsbírájává választá, e hivatalában feltű- nített igazságos és szeretetteljes szolgálata- ért pedig az 1846-dik évben már a megye világi kormányzóságával, segédgondnoki szé- kével tisztelte meg ötet.

Jó iskola volt ez a magasabb egyházi hatóság kormányzatra előjött férfinak. Felső Szaboles a hajdani „nyíri pajkosok ha- zája” a szabadságszeretet földje. Kiválóbb egyházi és világi fériái voltak már a régi consistorialis formáknak s mind több-több jo- gokat engedtek és kívántak felülről is meg- adatni a gyülekezeteknek és egyes híveknek több helyhatósági jogokat a kerülettel szem- ben az egyházmegyének. Itten Debreczen-

kevés eredményű letétele elegendő arra, hogy az illető szóbeli vizsgára ne bocsátassék. A két, első vizsgán írásbeli dolgozatul érteke- zés kívántassék valamely az illető vizsga körébe tartozó theologiai tárgyról. A harma- dikon mint írásbeli dolgozat jön számításba egy egyházi beszéd elő és utó imával, me- lyek — mint szintén az előbbi vizsgák írás- beli dolgozatai is zárt teremben készítendők.

Tekintetbe véssenek az illető ifjunak theologiai pályája alatt készített, s a gy- akorlati theologiai tanára által megbírált pre- dikációi és imái is.

Miként képesítés tárgyába a vizsgáló bizottság szavazat többsége fog dönteni.

Képesítési fokozatok „kitűnően képe- sített”, „képesített”, „nem képesített”.

A javaslat jelentéktelen módosítással el- fogadtatik.

Olvastatik Hajdu Albert udvari lelkész- nek Soltész János egyházmegyei tanácsbíró- utján a nagybányai egyházmegyétől ide fel- terjesztett orvoslást sürgető panasza nevezett községben szomorúan eláradott úgy nevezett vadházasságok ügyében, mely mint a társa- dalom veszélyes körülményeinek egyike s a társadalom fekélye mindenesetre orvoslást igényel.

Kántor Sámuel e bajt társadalmi uton orvosolni véli.

Hozzá szólnak Lukács Ödön Kiss Áron esperesek, Ritók Zsigmond gr. Rádai s fő- tisztelű püspök ur.

Vége bizottság küldetik ki véleményét adni e baj orvoslása iránt Kiss Áron espe- res elnöke alatt.

Ezzel az ülés véget ér.

Tanfelügyelői körlevél az egyházi főhatóságokhoz,

(nevezetesen az egri rom. kath. érsek, — nagyváradi Cat. szert. püspök s Excellenciájukhoz, munkács-ung- vári gör. kath. püspök s Máltóságához és a tiszántúli ref. egyházkerületi püspök s Nagyságához.)

(Vége.)

5. Mult 1878. évben megkezdett és azóta is folytatott buzditásaim és a tanító urak lelkes ügybuzgalma folytán Hajdumegyében eddig 44 (nevezetesen a megyében 25, Deb- reczenben pedig 19) népiszkolai takarékpénz- tár létesült, az ezeket kezelő tanítók közül pedig 14 részesült jutalomban. Az iskolai ta- karékpénztáraknak jövőben leendő kezelésére és ellenőrzésére nézve az országos magyar gazdasági egyesület iskolai takarékpénztári szakosztályának és a közoktatási m. kir. ma- gas miniszteriumnak kiküldöttjei között f. é. január hó 13-án következő legfelsőbb hatósá- gilag is jóváhagyott megállapodások jöttek létre.

1. „Az iskola takarékpénztárt kezelő tanulók (vagy helyettük tanítójaik) kötele- sek az illető község egyik tekintélyesebb polgárát (orvost, bírót stb.) felkérni, hogy ez, mint ellenőr, a takarékpénztár kezelője által vezetett számadásokra időnként felül- vizsgálatot aláírásával bizonyítsa.”

2. „Az orsz. magy. gazd. egyesület évi kimutatásában, valamint a tanítók jutalma- zására évenként rendezni szokott sorshuza- sokon résztvevő tanítók névsorának megál- lításánál esakis oly jelentéseket vesz figye- lembe az iskola takarékpénztárakat kezelő tanítóktól, mely jelentések az illető községi iskolások, avagy községi lelkes, vagy vég- re községi előjáróság által láttamozva let- tek.”

Miután a fennhivatolt takarékpénztári kezelési megállapodások tanítójainkat kö- zéről érdeklík; ezen oknál fogva szíves- kedjék (Cimed) a fennebb idézett megállapo-

ben az aristokratikus hajlam Szoboszlai tar- totta erős karjaival az egyházkerület kor- mányát, lehetőleg korlátozva még az egy- házmegei elnököknek is önállóságot. Nehéz volt mérsékelni a rohamosan haladni kívá- nó — a már nem is presbyteri de teljes népu- ralmi igazgatás után sovargó főket, kik nem kis bosszúságot okoztak még magának az egész egyházkerület felett kiváló szellemi fölényvel bíró conservatív püspökök is. Később csakugyan az egyházkerület határo- zott ellenzése daczára keresztül vitték ma- gok közt a három éves tisztújítás eszméjét és s igyekeztek azt diadalra juttatni az egy- házkerületen is. Ez Dégenfeld megtudott ál- lani szelid bölcsességével, szilárd kitartásával.

Igy érte őt az 1860-dik és mint legidő- sebb segédgondnokot, az egyházmegye kor- mányzó székén: A mikor is amaz őt gya- korlat példájára, mely szerint az egyházke- rület mindég a legidősebb esperest szokta ül- tetni új választásig az elhalt szuperinten- dens székébe, gróf Dégenfeld Imrét is, mint legidősebb segéd gondnokot ültette a báró Vay Miklós 1849 június 16-án történt lemondása óta folyton üresen állott főgondnoki széke.

Ez évvel kezdődött meg az az új kor- szak egyházkerületünk söt egész ref egyhá- zunk életében, mely az 1881/2 évi országos zsinattal, a magyarországi és erdélyi öt re- formált egyházkerület uniójának szentesíté- sével lön befejezve.

De e korszaknak sötét borulatokból ki- piruló hajnalát egy még sokkal sötétebb — 10 hosszú évre terjedt nehéz éjszakája előzve meg a magyar protestantizmusnak legyen szabad itt ezen is futólag áttekinünk, — hiszen össze is függ a tárgyunkkal, — hogy az 1849-dik évi szabadságharcz

dásokat az egyházi főhatósága alatt levő ta- nító urakkal az illető esp-resi hivatalok ut- ján tudatni.

6. Közoktatási m. kir. miniszter ur ó Nagyméltóságának 22333/1883. sz. a. kelt rendelete folytán midőn egyrésztől bátor va- gyok (Cimed) nagybecsű figyelmébe legje- legebben ajánlani a „Magyar nemzeti muzeum természetrajzi osztálya által szerkesztett „Természetrajzi füzetek” című folyó iratot pártolás végett: — másrésztől igen szívesen és tisztelettel kérem arra miszerint a ható- sága alatt levő tanító képezde s felsőbb le- ánynevelő intézetek és gazdagabb elemi is- kolák könyvtárai részére e hazai és már a külföld előtt is általános elismerést kivított kitűnő folyóiratot, s az illető tanárok és ta- nítók és iskolások által előfizetés útján megrendeltetni szíveskedjék.

7. Miután pár nap múlva a jövő 1883/4. tanév is megkezdődik, a fennebbiekben tisz- telettel előadottak után felhasználom még e jelen alkalmat mely tisztelettel felkérni (Ci- medet) a következő intézkedések megtéte- sére.

a. Hogy a 6—12 éves tanköteles gyer- mekeknek a tanév elején iskolába való fela- datások rendesen és minél előbb megtörté- nessék, méltóztassék az iskolásokat és tanító urakat felhívni arra, hogy az isko- lai mulasztók névsorát a tanév első hónapjá- ban minden hét végén adják át a községi előjáróságnak, hogy ők az iskolába még tel- nem adottoknak, vagy meg nem jelenteknek szüleit azonnal kényszeríthessék gyermekeik- nek azonnal — a törvény által kiszabott időben — való feladására, mely eljárás nem- csak a tanúgynek, hanem maguknak a tani- tóknak érdekében is felette kívánatos. Az iskolások elnökei szigorúan ügyeljenek fel arra, hogy úgy az elemi, mint az ismételő iskolai mulasztásokról kimutatások a tanév többi 9 hónapjában az illető tanítók ált l két hetenként a községi előjáróknak a mu- lasztó gyermekek szülei és gondviselőire a büntetések kiszabása és végrehajtása végett legnagyobb pontossággal beadassanak.

b. Legyen szíves (Cimed) az iskolások- nek és tanítóknak köteleességgé tenni a tanúgynek szeptember elején leendő pontos megkezdését az arra való felügyelettel együtt, hogy az iskolák naponként többször mul- tatlaul kiszellőztessenek és mindenkor tisz- tán tartassanak, s ezen kívül a gyermekek tisztán járására a legnagyobb gond fordítas- sák, valamint szinte arra is, hogy az isko- lákban, mint némely helyeken ma is szokás- ban van, a növendékek reggeltől délig (gyak- ran 4—6 óráig; nyári felévében délelőtt 3. a téliében pedig 2¹/₂ tanórai időnek tanítók által történt kitaratása után magokra hagyatva kellő felügyelet nélkül vannak, a mi pedig sok rendtelenségnek a szülője) és korai dél- utánról csaknem estig ne tartassanak fenn, hanem az egyházi főhatóság által törvény alapján megállapított tanóráknak elvégzése után bocsátassanak haza, hogy a szülők és gyermekeik, különösen a tavaszi és nyári évszakokban s az ősz elején hasznokat ve- hetheték.

c. Mély tisztelettel van szerencsém fel- kérni (Cimedet) az iskolások és azoknak elnökei által szigorun felügyeltetni arra, hogy az — egyházi hatóság által — ki- szabott tantárgyakból tananyagok, úgy az elemi, mint az ismételő iskolákban kellő er-edménnyel megtanítassanak, s a tanórák pon- tosan kitaratassanak, s hogy a kirendelt idő- ben a tanító legyen az első a kirendelt idő- ben a tanító legyen az első iskolában, melyet csak növendékeinek elbocsátása után hagy- jon el, s lehető legnagyobb gonddal ügyel- jen fel tanítványainak egészségére, kiknek

gyászos véget ére már az 1850-ik évi február 10-dikén Hainau a magyarországi császári hadak főparancsnoka a magyar protestans egyházak jogait az ostrom ál- lapot bizonytalan idejéig felfüggesztette, az egyházi fő felügyelők és gondnokok hivatalát beszüntesse a kerületeket, — me- gyékét a superintendensek, esperesek és a kormány bizalmát bíró világi bizalmi férfiak kormányzása alá helyezte; több eveng su- perintendenseket hivataluktól megfosztott és helyökbe másokat nevezett; az egyházkerü- li megyei söt egyes egyházi gyűlések hely- et is csak tanácskozmányokat engedett a kerületi katonai parancsnokságoktól kiké- rendő engedély mellett tartatni. S kihirdette, hogy a négy egyházkerület másképp fog fel- osztatni, a superintendensi helyettesek la- kása meg fog határozatni. — Még midőn az ostromállapot az 1854. apr. 9-én megszünte- tett is, nem nyerhettük vissza régi jogainkat mert az oszt. vallás és közokt. miniszterium 1854 jul. 3-dikán 10,106 sz. a. kelt ideigle- nes rendeletet hatályon kívül helyezte, ugyan a Haynau 1850 febr. 10 rendületét, de az is csupán a presbyteri gyűlések tartását en- gedte meg biztos jelenléte nélkül, — egyház- községi — megyei és kerületi gyűléseket pe- dig csak a polgári főnököktől kérendő or- szágfeljedelmi biztosok jelenlétében és csupán egyházi elnökök vezetésé alatt volt szabad tartanunk a fő és kerületi felügyelők és gond- nokok hivatala pedig tovább is hatályon ki- vül hagyatott: és még a lelkesek és tani- tók hivatalba állítása is a helytartósági osz- tályhoz fellejtentni parancsoltatott.

(Folyt. köv.)

felüdítésére szükség- engedjen testi n- köztű.

d. Méltóztat- keket arra, hogy iskolákat az 1870- értelmében egy ta- lábba egyszer látog- a látogatási nap- az iskolások elnö- kek ügyeljenek fel- felvételi és mulas- és kellő rendben t- e. Szívesked- előjárókat és isko- tani arra, hogy mindenkor pontosa- denként előre szol- f. Végre mélt- det) a hatósága al- nak és iskolásoké- hogy az iskolájuk- mondás, áthelyezé- történt tanítói vál- értesítsenek.

Többire mely- Debreczen, a

Nag

— A Vallyi zett ünnepélyessé- Délután a „Bika- tőkü bankett rende- mely dícséretére v- és pinczésének a- leves; fehér leve- Csirke ragou. 4. Liba, pulyka és se- Crème. 7. Fagylalt- möles. 9. Fekete- Vörös bor, egri, sa- Savanyu vizek. Vallyi János

a protest. egyház- felköszöntőt R é v- tanácsos ur mondot- kedett hangu besz- nokot. — Felkösz- Áron, Tóth Sámue- Kálmán, Thaly K- sat. — Este fénye- Magyar i testi- kola elől a Biká- várt a menetet. I- zólta a főgondnok- pök ur lakása elő- dott üdvözlő beszé- pedig a főgondnok- hangon. A rendet- meg, s a mint elő- város közönsége- viselte magát, s m- beli hírlap hónap- nem változtatták r- — A tömeg S i m- ter ur éljenzésével

— Stefánia csés lebetegedés- helybeli ref. és rom- nitisztelel tartat- ban a háladó imá- kész ur mondotta, éneket énekel. A- ban zenészmise vol- Szakszó Rezső ur- letre mindkét ter- helybeli összes tes- viselők gróf D é g- zetése alatt, a vár- monffy polgármeste- ben állomásozó tis- nokkal díszbe öltö- formátus templomb- rület összes tagjai

— József fö- radi „Szabadság”- gypajui, biharmegy- gát megvette 450- Ritók Zsigmond- adás október hónap-

— Ft. Huzly mélyebb részvétt- kedő állapotban v- ma személyesen a- tartott istenitizste-

— Teleki S- érkezett; az ezred- mulva utazik viss- mint rendesen mos-

— A Karcz- a törvényszéki tárg- szék előtt holnap- tatni.

— Szalay In- Bogláról (Somogy- lapnak a' következ- Imre orsz. képvisel- lári kereskedőnél v-

Fischl megjegyezte- fizetéssel úgy sietn- viselő urnál most a- van. Szalay biztos- oti és környékén a- fog akadályozni

— Rókuszek- tunk ujonnan szer-

hatósága alatt levő...
n. kir. miniszter...
2333/1883. sz. a. kelt...
egy részről bátor...
figyelmébe leg...
magyar nemzeti...
által szerkeszt...
ezimű folyó irat...
részről igen sz...
miserint a hat...
képezde s felső...
gazdagabb elemi...
e hazai és már...
os elismerést ki...
illető tanárok és...
által előfizetés...
edjék.

mulva a jövő 1883/4...
a fennebbiekben tisz...
a felhasználom még...
szellel felkérni (C...
térkédek megtéte...

éves tankötele gyer...
iskolába való fel...
nél előbb megtört...
az iskolázásokat...
arra, hogy az isko...
a tanév első hónap...
adják át a községi...
az iskolába még tel...
meg nem jelentek...
rthessék gyermek...
vény által kiszab...
ra, mely eljárás nem...
maguknak a tani...
elette kívánatos. Az...
gouman ügyjelének fel...
mi, mint az ismétl...
kimutatások a tanév...
illető tanítók ált...
előjárónak a m...
re és gondviselőre...
végrehajtása végett...
beadassanak.

(Cimed) az iskoláz...
telességük tenni a...
tejen leendő pontos...
felügyelettel egy...
ént többször mulh...
és mindenkor tisz...
kívül a gyermekek...
gyobb gond fordita...
is, hogy az isko...
lyeken ma is szoká...
pegeltől délig (gyak...
félebeben délelőtt 3...
órai időnek tanítók...
órán magokra hagyatva...
annak, a mi pedig...
zülője) és korai de...
tartassanak fenn...
óság által törvény...
móráknak elvégzése...
a, hogy a szülők és...
a tavaszi és nyári...
tejen hasznokat ve...

van szerencsém fel...
székek és azoknak...
felügyeletet arra...
hatóság által — ki...
ananyagok, ugy az...
iskolákban kellő ere...
k, s a tanórák pon...
gy a kirendelt idő...
első a kirendelt idő...
első iskolában, melyet...
esátása után nagy...
bb gondnal ügyel...
egészségére, kiknek...

már az 1850-ik...
nau a magyarországi...
csokna a magyar...
agait az ostrom ál...
ig felfüggesztette...
elők és gondnokok...
kerületeket, — me...
ek, eseperek és a...
táigi bizalmi férfiak...
t; több eveng su...
től megosztott és...
tt; az egyházkerü...
házi gyűlések he...
nyokat engedett a...
csoknásoktól kiké...
artatni. S kihirdette...
let másképp fog fel...
nyi helyettesek la...
ai. — Még midőn az...
or. 9-én megszünte...
rissa régi jogaitak...
zokt. miniszterium...
sz. a kelt ideigle...
vül helyezte, ugyan...
rendületét, de az is...
lések tartását en...
e nélkül, — egyhá...
ületi gyűléseket pe...
költől kirendő or...
enletében és csupán...
alatt volt szabad...
felügyelők és gond...
abb is hatályon ki...
lelkészek és tani...
a helytartósági osz...
csoltatott.

— Szalay Imre és a zsidó kereskedő. Bogláról (Somogy) írják a Budapesti Hir...
lapnak a következő józsi dolgot: Szalay Imre orsz. képviselő a napokban Fischl boglári kereskedőnél valami számlát akart fizetni. Fischl megjegyezte, hogy nem szükséges a fizetéssel úgy sietni, hisz a pénzem a képviselő urnál most a lehető legjobb helyen van. Szalay biztosította a bogláriakat, hogy ott és környékén ő minden zavargást meg fog akadályozni.

— Rónaszéky Gusztávról szintársula...
tunk ujonnan szerződöttetett tagjáról azt ol...

felüdítésére szükséges 10—15 percnyi időt engedjen testi mozgásra az egyes órák között.

d. Múltassék felhívni az iskoláz...
keket arra, hogy a felügyelők által levő...
iskolákat az 1876. XXVIII. t. cz. 13. §-a...
értelmében egy tagja által hetenként leg...
lábba egyszer látogatassák meg, és az által...
a látogatási naplóba jegyezze be, azokról...
az iskolázék elnökét értesítse. Az iskolázé...
kek ügyjelének fel az iskolai anyakönyvek...
felvételi és mulasztási naplók pontos vitelére...
és kellő rendben tartására.

e. Sziveskedjék (Cimed) az egyházi...
előjárókat és iskolázékeket szigorun utasi...
tani arra, hogy a tanítóknak fizetéseiket...
mindenkor pontosan és legalább is évnegy...
denként előre szolgáltatassák ki.

f. Végre mély tisztelettel kérem (Cime...
det) a hatósága alatt levő egyházi előjár...
nak és iskolázékeknek oda való utasítására...
hogy az iskoláikban időnként halalozás, le...
mondás, áthelyezés vagy nyugdíjazás folytán...
történt tanítói változásokról engem azonnal...
értesítsenek.

Többire mély tisztelettel maradtam
Debreczen, augusztus 30. 1883.

Kiss József
hajdu megyei kir. tanfelügyelő.

Napi hírek.

— A Vályi János tiszteletére rende...
zett ünnepélyessé tegnap véget érték. Dé...
lútán a „Bika” dísztermében kétszáz teri...
tűkű bankett rendeztetett. A gazdag menü...
mely díszetere válik a „Bika” konyhájának...
és pincéjének a következő volt: 1. Barna...
leves; fehér leves. 2. Hideg hal fogas. 3...
Csirke ragou. 4. Rostbeef és borjúhús. 5...
Liba, pulyka és sertés. 6. Turós galuska és...
Crème. 7. Fagylalt és torta. 8. Sajt és gyü...
mölcs. 9. Ekeke kávé. Ó és új asztali bor...
Vörös bor, egri, sashegy. Bakator. Pecső...
Savanyu vizek. — Az első felköszöntőt...
Vályi János ur mondotta a királyra és a...
a protest. egyház felvilágosáért. A másod...
felköszöntő Révész Balint püspök kir...
tanácsos ur mondotta rendkívül szép és emel...
kedett hangon beszédben éltetve az új főgond...
nokot. — Felköszöntőket mondta még Kiss...
Aron, Tóth Sámuel, Lukács Ödön, K. Tóth...
Kálmán, Thaly Kálmán, gr. Ráday Gedeon...
sat. — Este fényes fáklyaszere indult elől...
Magyar i. testvérek zenekarával a főis...
kola elől a Bikához, hol roppant közönség...
várta a menetet. Itt Jene y Miklós üdvö...
zölte a főgondnokot, majd Révész Balint pü...
pök ur lakása előtt S o m o g y i P á l mon...
dott üdvözlő beszédet. Ezt a püspök ur amaz...
pedig a főgondnok ur közönte meg meleg...
hangon. A rendet legkisebb zaj sem zavarta...
meg, s a mint előre gondoltuk is Debreczen...
város közönsége régi jőhírnevéhez méltóan...
viselte magát, s megmutatta, hogy egy hely...
beli hirlep hónapok óta egyretartó lázítási...
nem változtatták meg nemes gondolkodását...
— A tömeg S i m o n f f y Imre polgármes...
ter ur éljenzésével szép rendben oszlott szét.

— Stefánia főhercegnasszony szeren...
csés lebetegedése alkalmából ma délelőtt a...
helybeli ref. és rom. kath. templomokban isten...
itisztelel tartatott. A reformatus templom...
ban a hálaadó imát nt. Némethi Lajos lel...
kész ur mondotta, és a főiskolai kántus kar...
énekelte. A rom. catholikus templom...
ban zeneműse volt, az istenitisztelelét ft. Szakszó...
Rezső ur végezte. Az istenitisztele...
ltre mindkét templomban megjelentek a hely...
beli összes testületek. A megyei tiszt...
viselők gróf D e g e n f e l d Imre főispán ve...
zetése alatt, a városi tisztviselők pedig Si...
monffy polgármester vezetésével. A hely...
ben állomásozó tisztikar elől Fischer tábor...
nokkal díszbe öltözve jelent meg. — A re...
formatus templomban a tisztántú egyházke...
rület összes tagjai testületileg vettek részt.

— Jozsef főherceg, mint a nagyvá...
radi „Szabadság” írja, Blaskovics Sándorné...
gyapjú, biharmegyei több ezer holdas jószá...
tát megvette 450,000 forint. A szerződést...
Ritók Zsigmond kötötte meg. A birtok át...
adás október hónapban fog történni.

— Ft. Huzly Károly prépost mint leg...
mélyebb részvétellel értesülünk ma gyengél...
kedő állapotban volt, azért nem végezhette...
ma személyesen a rom. kath. templomban...
tartott istenitisztelelét.

— Teleki Sándor ezredes Kolozsvárra...
érkezett; az ezredes ur körülbelül két hét...
mulva utazik vissza Koltóra, valószínűleg...
mint rendesen most is, városunkon át.

— A Karczag-Szombathi párbajban...
a törvényszéki tárgyalás a helybeli törvény...
szék előtt holnap d. e. 9 órákor fog megtar...
tatni.

— Szalay Imre és a zsidó kereskedő. Bogláról (Somogy) írják a Budapesti Hir...
lapnak a következő józsi dolgot: Szalay Imre orsz. képviselő a napokban Fischl boglári kereskedőnél valami számlát akart fizetni. Fischl megjegyezte, hogy nem szükséges a fizetéssel úgy sietni, hisz a pénzem a képviselő urnál most a lehető legjobb helyen van. Szalay biztosította a bogláriakat, hogy ott és környékén ő minden zavargást meg fog akadályozni.

— Rónaszéky Gusztávról szintársula...
tunk ujonnan szerződöttetett tagjáról azt ol...

gármester boszankodik, mert a jegyzőkönyvet már előre megbeszélte. Azon tündött éppen, hogyan hozza rendbe a jegyzőkönyvet. Ekkor újból beállt a nászpár. Utközben ugyanis a menyasszony szívére beszélt a vőlegénynek, amiért olyan csúffá tette; panaszkodott, hogy már most nem veszi el őt senkisé. A vőlegény ellágyult és a menyasszony így folytatta: „Menjünk vissza; te igen”-t mondasz, és aztán én mondom „nem”-et, így majd mégis kaphatok férjet.” A polgármester előtt a vőlegény kijelentette, hogy „meggondolta magát.” — „Helyes, mondja a polgármester, tehát akarja-e nőül venni N. N. leányasszonyt?” „Igenis,” felelte a vőlegény. Ezután a menyasszonyhoz intézte a polgármester a szokásos kérdéseket és a menyasszony természetesen nem törődve a megállapodással, sietett „igen”-t mondani. A vőlegény tiltakozni akart, de már késő volt. A szerencsétlenség megtörtént.

— A berettyóújfalui városzház nagytermében 1883 évi szeptember hó 8-án Kartón bál tartatik. A rendezőség tagjai következők: Fényes Géza, Fényes Dezső, Karakas Lajos, Kubányi Kálmán, ifj. Nadányi Miklós, Olasz József, Tamássy Géza, Tardy György. Kezdeté 8 órákor. — Belépti díj személyenként 1 ft. A tiszta jövedelem felérésében a b-ujfalui polgárikör, másik felében a b-ujfalui önkéntes tűzoltó egyesületnek adatik.

— Lopott torony. Egy kis székely faluban, 30—40 oláh család lakik. Ily kevesen templomot nem építhettek, papot nem tartanak, affliáltak a szomszéd gör. kel. egyházhoz. De volt nekik szentelt harangjuk, mely nemcsak imára és bűntörlésre ad jelt, hanem arról is híres, hogy a jégesőt elkergeti a hetedik falu határára. Ezen szent harang számára tornyot, azaz haranglábót kellett volna építeni. A mater eklésia pópája felszólította a híveket, hogy minden gazda egy szál hat öles csérfa-gerendát hozzon a harangláb felépítéséhez. „De honnan hozzuk a fát tisztelő pópá?” kérdezték a hívek „Jertek, megmutatom én!” Felvitte a híveket egy hegytetőre. Onnat megmutatta nekik a rengeteg erdőséget a Hargitától a Csukás havas tetőig. „Lássátok, ez mind a tietek, — ha nincs is beírva a telekkönyvbe, ezeket az erdőket ösötök Decezből, Traján, Vlád és Mihály vajda mind nektek hagyta örökségül. Vágjátok a honnan tetszik. Erre a szent czebra, ha loptok, én megbocsátom bűneiteket, csak úgy loptok, hogy meg ne fogjanak!” A hívek követték a jó tanácsot. Pár hét alatt a legszabb sudar cserfákiból épült fel a torony, azaz harangláb, melyben az utolsó szeg is lopott jószág. De azért a harang nagyon szépen szól. „Szent Antal — Szent Antal!” A jégeső nem veri el a határt.

— Egy kávéház a hol nem szabad szeszes italokat mérni. Az új Cobden coffee house-t, melyet Birmingham városa tízezer font sterlingen építtetett a munkás osztályokban a mértékletesség előmozdítása céljából a múlt hó 29-én nyitotta meg John Bright. A megnyitási ünnepély reggelivel kezdődött, melyen a birthingami polgármester is jelen volt, és egy pohár vízzel kezében Bright egészségre felköszöntő mondott. Az utóbbi röviden válaszolt s azt mondta, hogy Cobden, ha még élne, megtisztelve érezné magát, hogy az új kávéház az ő nevével neveztetett el, mert Cobden egyszer úgy nyilatkozott előtte, hogyha sokat beszélt vagy írt, azt tapasztalta, miszerint sokkal jobban végezhetne volna dolgát, ha teljesen visszatartja magát a borítal élvezetétől. Es csakugyan életének utolsó éveiben nem is ivott szeszes italokat, Bright egy csésze kávéval ivott ki s ezzel az új kávéházat megnyitottnak nyilvánította. Délben a városházánál négyülés volt, mely alkalommal Bright hosszabb beszédben fejtegette, hogy az United kington alliance által kidolgozott törvényjavaslat, mely Angliában és Írlandban a csapások és pálinkás boltok bezárását célozza, jogtalan és nem méltó a komoly államférfiakhoz s azt indítványozza, hogy az ily erőszakos intézkedések helyett inkább az egyház és az iskola befolyása által igyekezzenek a népből a mértékletességi hajlamot ápolni és fejleszteni.

— A Vesuv nehány nap óta fokozottabban mérvben működik, a mi folytonos földalatti robajban, időközönként pedig durranásokban is nyilvánul. A tüzikorona, mely a krater éjjel megvilágítja, tetemesen nagyobbodott, a hegy csúsa közelében azt is észlelték, hogy a föld ingadozik. Egy hónap óta a Monte Baldo is nyugtalanodik, de ez csak egy epizódja a teismicus korszaknak, mely valószínűleg elérte már tetőpontját az ieshai catastrophában. Minden nap földalatti dörgést és tompa ágyumorajt lehet hallani, olykor-olykor a föld is megrándul. Múlt hó 12-ike óta a levegőt bűz tölti meg, mely vulcanicus okoknak tulajdonítantó. Ugyancsak múlt hó 15-én Magugnabon három könnyű földrendést is éreztek. Nyolcz nap óta a Stromboli is sok tüzet okád. Csak az Aetna maradt oszond.

Hus árák.

megállapított s bejelentve 1883. szept. 5-től szeptember 12-ig.

44 kr. Katona Lajosnál rózsáért 17. sz. alatt.

48 kr. Magyar Gábornál czepléd-uteza 55. sz. a. Dedő-uteza 125. sz. a. Mester-uteza 1113. szám alatt. — Gyarmati Istvánnál mester-uteza 1442. varga-uteza 2238. sz. a. —

Nagy Mihálynál péterfia-uteza 970 sz. a. s végre Szentessi Istvánnál szentanna-uteza 2667. szám alatt.

Minden többi bejelentett mézarszékben pedig 50 kr.

J e g y z é s. Magyar Gábor négy székben 1 kiló hus nyomték nélkül 8 kral drágább.

Debreczen, 1883. szept. 4-én.

Terményárak a debreczeni piacon.
Debreczen, 1883. aug. 28.

Egy m. mázsa	felső, közép, alsó.
Buza	9.60 9.50 9.40
Kétszeres	7.60 7.50 7.40
Rozs	6.70 6.60 6.50
Arpa	6.80 6.70 6.60
Zab	6.20 6.10 6.00
Tengeri	6.70 6.60 6.50
Köles	6.80 6.70 6.50
Burgonya	2.20
100 kl. szalonna	60.00 59.00 58.00 frt.
100 kl. haj.	64.00 62.50 61.00 frt.

A vásárbíróság.

Sertésüzlet.
A sertéskezeskedelmi csarnok jelentése.
— szeptember 4.

Az árák változatlanok. — Magyar urasági...
nehez 54—55, fiatal nehez 56—56.50.
közép 57.—, könnyű 58—58.50. Eredeti...
nehez 56.—, közép 56.50—57.— könnyű...
57.—57.50. — Romániai bakonyi nehez...
58.—, — átment, közép 57—57.50 átmeneti...
könnyű 57.—, — átment, eredeti nehez...
—, — átmeneti, közép 55—56 átmeneti.
Szerbiai nehez 58.50—59. átment, közép...
58.—59. — átment, könnyű 57.—, —...
átment. — Hízó 1 1/2 éves elősúlyban 4% levo...
nással 58—59, 2 éves —. — Az árák biz...
lalt sertéseknél páronként 45 klg. és 4% levo...
nással kilogramonként értendők Romániai és szer...
biai sertéseknél, melyek mint átmentiek adtak...
el, a vevőknek páronként 3 arany forint vám...
fejében, megtérítetik.

Legujabb.
A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai.

Budapest, szept. 5. (Erk. d. u. 3 órákor) A „Pesti Napló”-t arról értesítik...
sürgőnyileg Zágrábból, hogy Rámberg...
tábornok a Horvátországban kinevezett...
királyi biztos tekintettel családi viszonyaira...
a biztosságot visszautasította. Helyébe...
ugyanap lap szerint Vlassics tábornok...
neveztetett ki.

Zágráb, szept. 5. Polgári biztosnak...
Beyer septemvir emlegettetik. A zagorai...
zavargások szűnőfélben vannak. — A váro...
sban nyugalom uralkodik.

Páris, szept. 5. Turgenjow Iván...
hírneves orosz regényíró a „F ü s t”...
s más nagyírú regények szerzője...
meghalt.

Szeged, szept. 5. A király fogad...
tatásra a programm megállapított. —...
A színház és a Somogyi-könyvtár meg...
nyitása ugyanakkor lesz.

Bécs, szept. 5. Nuszdorfi soron az...
éjjel a faraktárakban óriási tűz támadt...
A kár százezer forint.

A „Freundenblatt” királylátogatást...
Páris gróffal pusztán személyes rjkon...
szenvűnek jelenti ki.

Felelős szerkesztő és kiadó lap tulajdonos
Vértesi Arnold.
Főmunkatárs: Karczag Vilmos.

Maria-celli gyomor-cseppek;
jeles hatásu gyógyszer a gyomor minden bántalmái ellen.

és felülmúlhatatlan az étvágyhiány, gyomor-
gyengeség, rossz szaga
lehellet, szék, savanyu
felfúgás, köhika, gyom...
morhurut, gyomorégés
hugyképződés, túlsá...
gos nyálkakepződés, sárg...
ság, undor és hányás,
főfajás (ha a gyomor-
ból ered), gyomorgörcs,
székzsorult, a gyomor-
nak túlterheltsége étel...
és ital által, gillistat...
lép- és májbetegség,
aranyeres bántalmak...
len. —

Egy üvegcsé ara használati utasításal együtt 35 kr.

Kapható: Debreczenben Dr. Rothschnek V. Emil Gölti Nándor gyógyszerész úraknál, valamint az osztr.-magyar birodalom minden nagyobb gyógyszerüzében és kereskedésében.

Központi szétküldési raktár nagyban és kicsinyben.

Brady Károly,
„az őrangyalhoz” címzett gyógyszerüzében
Kremsierben, Morvaországban.

SALVATOR

első rangu vasmentes savanyúvíz.
lithium és bornátriumban gazdag forrás,
orvosintézetek által a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál rendelve; — kiváló szer a köcsvény, hólyag és vese bajoknál. Borral használva igen kellemes üdítő-ital.
Kapható ásványvíz-kereskedésekben s legtöbb gyógyszerárban.
Salvator-forrás igazgatóság Eperjesen.
Raktárak Debreczenben: Csanak J., Geréby F., Rickl J. Z. uraknál.

Non plus ultra Kuba-kávé

épen most érkezett, nagyon zamatos, erős, finom ízű, nagyszemű
1 kilo 1 frt 80 krajczár,
továbbá következő fajta, nagyon tiszta, finom és jutányos árú kávé: 1 kilójával netto:
Gyöngy Ceylon kék 1 98
Gyöngy Costarica zöld 1 68
Gyöngy Manilla világos 1 65
Ceylon, legfinomabb 1 70
Arab-Mokka 1 84
Afrikai Mokka 1 54
Menado (Aranyjáva) 1 60
Java malang zöld 1 36
Domingo, válogatott 1 40
Santos, tiszta izű 1 30
Brasília, nagyon erős 1 20
Bahia, jó izű 1 18
Jamaika, erős és jó 1 14
Kimustrált szolgáknak 1 96
postán, utánvét mellett 4/4, Ko. tartalommal, mindenféle vám- és posta bérmentesen küldetük úgy, hogy az áruvének semmi költséget sem kell viselni.
Maiti R. Triestben.

A jelen idény alkalmával van szerencsém a t. közönséggel tudatni, miszerint úgy az újabb, mint különösen a régebbi építkezéseknél szükséges
aszphaltirozást
a legjutányosabb árért elvállalok, továbbá mindenemű nedves falakat, pinczékét, járdákat, fürdőszobákat, magtárakat és istállópadlózatot vízmentessé teszem szintén jutányos árért.
Ezenkívül ajánlom a már 18 év óta fenálló
czég- és szobafestő-üzletemet,
mely szakmába a legújabb divatu mintákkal magamat ez idényre is kellőleg ellátam, és képes vagyok bármely megrendelést a leg rövidebb idő alatt teljesíteni.
Magamat becses pártfogásába ajánlván
tisztelettel
Goldstein Emánuel,
szobafestő, czégitró és aszphaltirozó.
Széchenyi-utca 1769. sz. a.

SÓ S - BORSZESZ

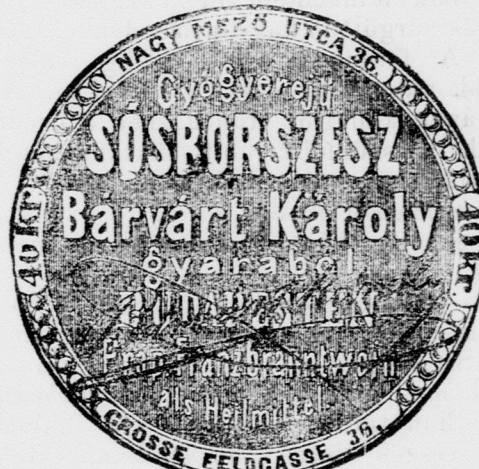
Bárvárt Károlytól

vaiódi minőségben, eredeti áron kapható DEBRECZENBEN

Csanak József kereskedésében

mint egyedüli főraktárában.

Ezen hatóságilag engedélyezett kitűnő háziszér, mely a szegedi országos kiállításon érem éremmel, a székesfehérvári kiállításon ezüst éremmel lett kitűntetve, különösen jó gyógyhatást eszközöl: rheuma, csusz, szaggyatás, fagyás, fej-, fog-, és fül-fájdalmak is szemgyuladással, ezenkívül fogtisztító szerül is igen ajánlható, a mennyiben a fogak fényét elősegíti, a foghúst erősíti s a szájból minden kellemetlen szagot eltávolít.

Utánzások megállítására végett alább látható czímlapomat, mely minden egyes üvegre ragasztva van, a budapesti kereskedelmi kamaránál 100/1875. szám alatt mint védjegyet bekebeleztem.

Tisztelettel

Bárvárt Károly,

Budapest, IV. ker. Nagymező-utca 24.

A védjegyet különös figyelembevételre ajánlom.

ÚJ DIVATU BETÜKKEL GAZDAGON BERENDEZETT NYOMDA DEBRECZENBEN.

A „DEBRECZENI ELLENŐR”

legújabb és legdivatosabb betűkkel
GAZDAGON FELSZERELT

KÖNYVNYOMDÁJA

DEBRECZENBEN, PIACZ, SIMONFFY-ház,

ajánlkozik mindennemű nyomdai munka gyors és diszes kiállítására.

Községi és gyámi rovatos ívek, hivatalos nyomtatványok,

MINDEN ALAKBAN.

ÜGYVÉDI ES KERESKEDELMI NYOMTATVÁNYOK,

FALRAGASZOK, KÖRLEVELEK, GYASZJELENTÉSEK, LEVÉLFEJEK ÉS LEVÉLBORÍTÉKOK,

báti meghívók, névjegyek, füzetek és könyvek

a legjutányosabb áron állíttatnak ki.

VIDEKI MEGRENDELÉSEK PONTOSAN TELJESITTETNEK.

Videki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Videki megrendelések pontosan teljesítettnek.

Szerkesztőség és
Piacz, SIMONFFY-házával szembe
HIRDETME
előfizetési pénzek és a kiad
valamint a lap szellem
minden közleménye.
Bármentetlen levelek csak
fogadtatnak

X. évfolya

Szegény be

(—o—) Szeg
ő ugyan adhat ki
ellenes bujtogatás.
van kinek, csak
megfogadja. Ha va
égbekiáltóan az a
ügyminiszterium s
lasztott tisztviselői
tisztlet a kivétele
niszteri rendeletek
mutatja, a legtöbb
legnagyobb közöny
Aztán meg ne
európai műveltség
akarjuk elhítteti s
másokkal, hogy a
csak a köznépnel
mutatkozik, amann
kilenczvenkilencz
többé kevésbé izg
mennyi és minden
nyilatkozik. Nem i
sége, sőt jó taná
mérsékletéről, hanem
a gyűlöletet.

De hagyj! 1
99 századrésze ant
csak a hivatalos s
Sőt lenne antiszem
zet is, csak legalá
annak nyilvánosan
egyszer mondom:
nek), maga az a k
fentartására, s a
sára lenne hivatva
csekszik, hogy: „G
hogy én akarom, n
akkor, de hát most
rancsolnak.” — M
lépni, a legutolsó
Mikor még a kato
latszik, hogy: „ma
stb. És ez mind ny
közgeinek file ha
dálni való van akk
őri közgeket fel s
ságtól pedig nem fél

A „Debreczeni

EMLÉK

gróf Degenfeld Schömberg
rületi főc
— Irta és elmondotta

E nyomasztó
egyházunk midőn az
ján kiadott es. k.
életbeléptetését elre
kelt miniszteri leirat
tatott tolatott ránk;
ügyleti jog rendelkez
lényegesebb választá
tárgyaivá tétettek;
sek a nyilvánosság
zéseik hasonlólag a su
helyeztettek, a supe
hivatalok bürokrata
egyházkerületeink ön
tak; iskoláink egész
ta, tankönyveink vála
t. cz. ellenére tölün
ságuk kérdés tárgya
helyezett zsinatunk.
nem csak az egyház
választott tagokból s
késztése, nem törvé
kitandónak nyilvánít
Hiába kérte e k
tartott debreczeni
Degenfeld Imre is
szep. 1-sői es. k. nyi
sét s az 1848 előtti
tetésünket, egy hitel
tartására az engedél
gok egyházi ügyeink